

**ปัญหาทางกฎหมายว่าด้วย การยึดทรัพย์สินนักรการเมือง
ตามประกาศคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รตช.) ฉบับที่ 28**

นายพีรศักดิ์ ภัทรปิติคุณ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2539

ISBN 974-636-089-2

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**THE LEGAL PROBLEMS CONCERNING ASSETS SEIZURE OF
PROPERTY OF POLITICIANS ACCORDING TO THE ANNOUNCEMENT
OF NATIONAL PEACE KEEPING COUNCIL (NPKC.) NO. 26.**

Mr. Pirasak Phattarapitikul

**สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws**

Department of Law

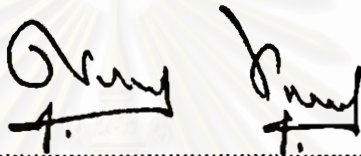
Graduate School

Chulalongkorn University

Academic Year 1996

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ปัญหาทางกฎหมายว่าด้วย การยึดทรัพย์สินนักการเมือง ตามประกาศคณะรักษา
ความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) ฉบับที่ 26.
โดย นายพีรศักดิ์ ภัทรปิติกุล
ภาควิชา นิติศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา ศาสตราจารย์ ดร.บวรศักดิ์ อุวรรณโณ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการ
ศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ คุมววัฒน์ ชุตินวงศ์)

คณบดีคณะแพทยศาสตร์

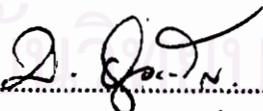
รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

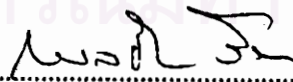
ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ประสิทธิ์ ไชวิไลกุล)

อาจารย์ที่ปรึกษา

(ศาสตราจารย์ ดร.บวรศักดิ์ อุวรรณโณ)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.กมลชัย รัตนสากวงศ์)

กรรมการ

(อาจารย์ ดร.นัทย์ หงส์ศิริ)

C 670434 : MAJOR DEPARTMENT OF LAW

KEY WORD: LEGAL / ASSET / SEIZURE / PROPERTY / POLITICIAN

PIRASAK PHATTARAPITIKUL : THE LEGAL PROBLEMS CONCERNING ASSETS SEIZURE OF PROPERTY OF POLITICIANS ACCORDING TO THE ANNOUNCEMENT OF NATIONAL PEACE KEEPING COUNCIL (NPKC.) NO. 26. THESIS ADVISOR : PROF. Dr. BORWORNSAK UWANNO. 272 pp. ISBN 974-636-089-2

This thesis aims to study and analyse the Supreme Court's decision No.913/2536(1993) about the assets seizure of property of politicians. The Supreme Court decided that the announcement of the National Peace Keeping Council No.26 authorizing the Committee of Property Review to decide the seizure of the property belonging to unuseually rich politicians is contrary to principles laid down in the Provisional Constitution BE.2534 (1991).

The research finding is that the Court of Justice confirmed its precedent in previous cases. At the same time, it had also created the new criterion in this decision to confirm the jurisdiction of the Court over judicial review of laws contrary to previous constitution although the Constitution of the Kingdom of Thailand BE.2534 (1991) (actually in force after the Provisional Constitution of 1991) has established the Constitutional Tribunal to decide on the constitutionality of laws by asserting that this Constitutional Tribunal is vested only with jurisdiction over the constitutionality of laws under the present constitution only.

Therefore in order to avoid discrepancy between jurisprudence of the two institutions. Recommendations are as follow. On one hand, The Court of Justice should have the power to decide whether the provision of law is contradictory to or inconsistent with the previous constitutions. On the other hand, The Constitutional Tribunal should have the power to decide whether the provision of law is unconstitutional only according to the current constitution.

ภาควิชา..... นิติศาสตร์

สาขาวิชา..... นิติศาสตร์

ปีการศึกษา..... 2539

ลายมือชื่อนิสิต.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม..... -

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้รับความช่วยเหลือความกรุณาและคำแนะนำเป็นอย่างดีจาก ท่าน ศาสตราจารย์ ดร.บวรศักดิ์ อูวรรณโณ ผู้เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งได้สละเวลาอันมีค่าอย่างยิ่งในการช่วยให้อ่านแนวคิด วิเคราะห์ และตรวจแก้วิทยานิพนธ์จนสามารถสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี หากมิได้รับความช่วยเหลือจากท่านแล้ว ผู้เขียนคงไม่สามารถทำวิทยานิพนธ์ให้สำเร็จลุล่วงไปได้อย่างแน่นอน

นอกจากนี้ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์สุธี อากาศฤกษ์, ท่านรองศาสตราจารย์ ประสิทธิ์ โฉวีไลกุล, ท่านรองศาสตราจารย์ ดร.กมลชัย รัตนสกาวงศ์, ท่านอาจารย์ ดร.ฤทัย หงส์สิริ และท่านอาจารย์จรัญ ภักดีธนากุล ที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าเข้าร่วมเป็นกรรมการสอบ และได้กรุณาให้คำแนะนำในด้านต่าง ๆ เพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จไปได้ด้วยดี และขอขอบคุณ คุณศุภโชค เรืองวรรณ รองเลขาธิการ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ คุณอภิชาติ โพธิ์พร้อม ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ และอดีตคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินคือ คุณวิรัช จิระแพทย์ อัยการกองสัญญาและहारือ กอง 3 สำนักงานอัยการสูงสุด และคุณกัญญา นุช สอทิพย์ หัวหน้าฝ่าย 3 กองล้มละลาย 5 กรมบังคับคดี กระทรวงยุติธรรม ที่ได้ช่วยเหลือเพื่อข้อมูลและให้คำแนะนำ ตลอดจนการตั้งข้อสังเกตที่เป็นประโยชน์ยิ่งในเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ผู้เขียนขอขอบพระคุณแก่บุคคลที่ได้ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เขียนทุก ๆ ท่าน ซึ่งไม่สามารถกล่าวนามไว้ ณ ที่นี้ได้ทั้งหมด ซึ่งผู้เขียนถือว่าการได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลเหล่านี้ เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้

ท้ายที่สุดนี้ ผู้เขียนขอกราบระลึกถึงพระคุณของมารดา ผู้เป็นเสมือนต้นธารแห่งชีวิตและปัญญาของผู้เขียน และน้ำจืด น้องต่า น้องต๋อง น้องตุน ที่คอยสอบถามถึงเรื่องการเรียนของผู้เขียนเสมอมา และคุณอุษณีย์ พัดโน ผู้ซึ่งเป็นกัลยาณมิตรที่ได้ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน และให้กำลังใจแก่ผู้เขียนตลอดมา

นายพีรศักดิ์ ภักดิ์ปิติกุล

สารบัญ

บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
บทที่ 1 บทนำ	1
1. ความเป็นมาของปัญหา	2
2. ความสำคัญของปัญหา	2
3. สมมุติฐานของวิทยานิพนธ์	4
4. ขอบเขตของการศึกษาและวิธีวิเคราะห์ปัญหา	4
5. วัตถุประสงค์ของการศึกษา	5
6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา	5
บทที่ 2 แนวคิดในการจำกัดอำนาจรัฐ และอำนาจของศาลยุติธรรมในการควบคุม	
กฎหมายมิให้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ	7
ส่วนที่ 1 แนวคิดในการจำกัดอำนาจรัฐ	7
1. ทฤษฎีกฎหมายธรรมชาติ	7
1.1. รากฐานความคิดทางการเมืองและกฎหมาย	8
1.2. ความยุติธรรมตามธรรมชาติและสิทธิตามธรรมชาติ	9
1.3. สถานะและบทบาทของกฎหมายธรรมชาติ	10
1.4. วิวัฒนาการและอิทธิพลของกฎหมายธรรมชาติ	11
2. หลักการแบ่งแยกอำนาจ	12
2.1. รากฐานความคิดเกี่ยวกับหลักการแบ่งแยกอำนาจ	12
2.2. วิวัฒนาการและอิทธิพลของหลักการแบ่งแยกอำนาจ	13
3. หลักความเป็นกฎหมายสูงสุดแห่งรัฐธรรมนูญ	13
3.1. ที่มาของหลักความเป็นกฎหมายสูงสุดแห่งรัฐธรรมนูญ	13
3.2. ผลของความเป็นกฎหมายสูงสุดแห่งรัฐธรรมนูญ	14
3.2.1. สถานะของรัฐธรรมนูญ	14
3.2.2. การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญต้องกระทำโดยวิธีการพิเศษ	14
3.2.3. การควบคุมตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ	15
4. หลักนิติรัฐ	15

ส่วนที่ 2 อำนาจศาลยุติธรรมในการควบคุมกฎหมายมิให้ขัดหรือแย้งต่อ

รัฐธรรมนูญในประเทศไทย	16
1. ระบบการควบคุมกฎหมายมิให้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญในนานาประเทศ	16
1.1. ระบบกระจายอำนาจในการควบคุมกฎหมายมิให้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ	17
1.2. ระบบรวมอำนาจในการควบคุมกฎหมายมิให้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ	18
2. องค์การผู้มีอำนาจวินิจฉัยกฎหมายมิให้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญในนานาประเทศ	19
2.1. ศาลยุติธรรม	19
2.2. รัฐสภา	20
2.3. คณะตุลาการรัฐธรรมนูญ	21
3. ระบบการควบคุมกฎหมายมิให้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญในประเทศไทย	22
3.1. ศาลยุติธรรม	24
3.2. รัฐสภา	24
3.3. คณะตุลาการรัฐธรรมนูญ	25
4. ความเป็นมาของการควบคุมกฎหมายมิให้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ โดยศาลยุติธรรม	26
5. กำเนิดและฐานที่มาของศาลยุติธรรมในการควบคุมกฎหมายมิให้ขัดหรือแย้ง ต่อรัฐธรรมนูญ	27
6. อำนาจศาลยุติธรรมในการควบคุมกฎหมายมิให้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ	29
7. ความชอบธรรมของศาลยุติธรรมในการควบคุมกฎหมายมิให้ขัด หรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ	33
8. ผลคำวินิจฉัยกฎหมายที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญโดยศาลยุติธรรม	34
8.1. โมฆะ	34
8.2. ใช้บังคับมิได้	36
บทที่ 3 ประกาศหรือคำสั่งของคณะปฏิวัติรัฐประหาร : ธรรมชาติของกฎหมายที่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ	38
1. แนวคิดรัฐาธิปัตย์ในการตรากฎหมาย	38
2. การยกเลิกรัฐธรรมนูญของคณะปฏิวัติรัฐประหารกับผลกระทบต่อความสมบูรณ์ ในระบบกฎหมาย	46
3. สถานะทางกฎหมายของประกาศหรือคำสั่งของคณะปฏิวัติรัฐประหาร	54
4. การออกกฎหมายในรูปแบบของประกาศหรือคำสั่งของคณะปฏิวัติรัฐประหาร	60

5. รูปธรรมของประกาศหรือคำสั่งของคณะปฏิวัติรัฐประหาร ซึ่งแสดงออกถึงนโยบายเนื้อหาที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ	63
5.1. การบังคับใช้กฎหมายย้อนหลังเป็นการลงโทษต่อบุคคล	65
5.2. การตัดสิทธิเสรีภาพจำเลยในการตั้งทนายความขึ้นต่อสู้คดีและการตัดสิทธิในการอุทธรณ์ฎีกาต่อศาลยุติธรรม	67
5.3. การมอบอำนาจตุลาการหรือนิติบัญญัติแก่ฝ่ายบริหารในการเปิดช่องให้มีการจับกุม คမ်းซังได้โดยไม่ต้องผ่านกระบวนการยุติธรรม	69
5.4. การลิดรอนสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพิมพ์ หรือการโฆษณา	71
5.5. การจำกัดสิทธิเสรีภาพด้านแรงงาน	73
5.6. การต่อต้านการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์	74
6. ผลทางกฎหมายของประกาศหรือคำสั่งของคณะปฏิวัติรัฐประหาร	78
บทที่ 4 การยึดทรัพย์สินนักการเมือง ตามประกาศคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ฉบับที่ 26	82
1. ความเป็นมาของการยึดทรัพย์สินนักการเมือง ตามประกาศคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ฉบับที่ 26	84
1.1. บริบททางสังคมการเมืองก่อนการยึดอำนาจ โดยคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ	84
1.2. การยึดอำนาจโดยคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ และการประกาศใช้ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช 2534	86
1.3. การออกประกาศคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ฉบับที่ 26	89
1.4. การประกาศยึดทรัพย์สินนักการเมืองและบุคคลผู้มีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติโดยคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินตามประกาศคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติฉบับที่ 26	90
1.5. สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ตราพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ฉบับที่ 26 และการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534	95
2. ฐานที่มกแห่งอำนาจของคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน	99
3. บทบาทและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน	101
4. กระบวนการในการตรวจสอบทรัพย์สินนักการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน	106

5. การพิจารณาวินิจฉัยในการยึดทรัพย์สินนักการเมืองของคณะกรรมการ ตรวจสอบทรัพย์สิน	119
5.1. หลักเกณฑ์ในการพิจารณาเกี่ยวกับทรัพย์สินของนักการเมือง	120
5.2. หลักเกณฑ์ในการวินิจฉัยเกี่ยวกับทรัพย์สินของนักการเมือง	124
6. ผลของคำวินิจฉัยยึดทรัพย์สินของคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน	127
7. การตรวจสอบควบคุมการใช้อำนาจของคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน	129
8. สถานะทางกฎหมายของคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน	130
บทที่ 5 ศาลยุติธรรมกับการควบคุมกฎหมายมิให้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ : กรณีประกาศคณะรักษา ความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ฉบับที่ 26 ถึงคำวินิจฉัยของศาลฎีกาที่ 913/2536	133
1. กรณีที่มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับถาวร	133
1.1. มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับถาวร แต่มิได้มีบทบัญญัติก่อตั้ง คณะตุลาการรัฐธรรมนูญ	133
1.1.1. ศาลยุติธรรมมีอำนาจตีความรัฐธรรมนูญ	133
1.1.2. ศาลยุติธรรมมีอำนาจวินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อ รัฐธรรมนูญ	137
1.1.3. ผลคำวินิจฉัยของศาลยุติธรรม	139
1.2. มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับถาวร ซึ่งมีการก่อตั้งคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ	141
1.2.1. ศาลยุติธรรมมีอำนาจตีความรัฐธรรมนูญ	141
1.2.2. ศาลยุติธรรมไม่มีอำนาจวินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อ รัฐธรรมนูญ แต่มีอำนาจวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดไม่ขัดหรือแย้ง ต่อรัฐธรรมนูญ	144
1.2.3. ผลคำวินิจฉัยของศาลยุติธรรม	147
2. กรณีที่มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราวหรือธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร... ..	149
3. ประเด็นข้อกฎหมายที่คู่ความยกขึ้นอ้างในคำวินิจฉัยของศาลฎีกาที่ 913/2536	157
3.1. ประเด็นข้อต่อสู้ทางกฎหมายของฝ่ายผู้ร้อง	158
3.2. ประเด็นข้อต่อสู้ทางกฎหมายของฝ่ายผู้ร้องคัดค้าน	159
4. บทวิเคราะห์ว่าด้วยเหตุผลในคำวินิจฉัยของศาลฎีกาที่ 913/2536	160
4.1. อำนาจศาลยุติธรรมตามหลักกฎหมายทั่วไป	165
4.2. ประเพณีการปกครองประเทศไทยในระบอบประชาธิปไตย	172
4.2.1. การตั้งคณะบุคคลที่มีศาลให้อำนาจในการพิจารณา พิพากษาคดีใดคดีหนึ่งโดยเฉพาะ	178

4.2.2. การบังคับใช้กฎหมายย้อนหลังเป็นการลงโทษต่อบุคคล	184
4.3. การรับรองประกาศคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ฉบับที่ 26 ในการบังคับใช้ตามกฎหมาย	193
4.4. ประกาศคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ฉบับที่ 26 ชัดหรือ แย้งต่อธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช 2534	201
5. ผลสืบเนื่องจากคำวินิจฉัยของศาลฎีกาที่ 913/2536	213
5.1. การคืนทรัพย์สินแก่นักการเมือง	214
5.2. การเก็บภาษีย้อนหลังแก่ทรัพย์สินของนักการเมือง	228
บทที่ 6 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	232
1. บทสรุป	232
2. ข้อเสนอแนะ	235
รายการอ้างอิง	237
ภาคผนวก ก	249
ภาคผนวก ข	257
ภาคผนวก ค	266
ประวัติผู้เขียน	268

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย